

Sygn. akt I ACa 1142/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 15 kwietnia 2016 r.

Sąd Apelacyjny w Białymstoku I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący	:	SSA Elżbieta Kuczyńska (spr.)
Sędziowie	:	SA Magdalena Pankowicz SA Jadwiga Chojnowska
Protokolant	:	Małgorzata Sakowicz - Pasko

po rozpoznaniu w dniu 15 kwietnia 2016 r. w Białymstoku

na rozprawie

sprawy z powództwa **C. (...) Co. Ltd. w C. w C.**

przeciwko **(...) Spółce jawnej w B.**

o zapłatę

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w Białymstoku

z dnia 8 października 2015 r. sygn. akt VII GC 140/15

I. **oddala apelację;**

II. **zasądza od powoda na rzecz pozwanej kwotę 2.700 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w instancji odwoławczej.**

(...)

UZASADNIENIE

Powód C. (...) Co., Ltd wnosił o zasądzenie od (...) spółka jawna w B. kwoty 23.000 USD, a także o zasądzenie kosztów procesu. Roszczenie swoje wywodził z umowy sprzedaży pozwanej spółce taśmy stopu aluminiowego.

Sąd Okręgowy w Białymstoku w dniu 16 kwietnia 2015 r. wydał nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym w sprawie o sygn. akt. VII GNc 105/15, orzekając zgodnie z żądaniem pozwu.

Pozwany wniósł sprzeciw od powyższego nakazu zapłaty, zaskarżając go w całości i wnosząc o oddalenie powództwa oraz o zasądzenie od powódki na rzecz pozwanej kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych. Wskazał, że w sprawie VII GC 96/14 Sądu Okręgowego w Białymstoku strony zawarły ugodę zamykającą spór między nimi. Pozwany wypełnił ugodę i z uwagi na powagę rzeczy ugodzonej powództwo winno zostać oddalone. Podniósł także zarzut przedawnienia w oparciu o art. 554 k.c.

W odpowiedzi na sprzeciw powód podniósł, że zgłoszone w niniejszej sprawie roszczenie nie było przedmiotem postępowania w sprawie VII GC 96/14 Sądu Okręgowego w Białymstoku, gdyż tamto postępowanie dotyczyło kwoty 44.565,60 USD, a całość wierzytelności powoda w dniu zawierania ugody wynosiła 67.565,60 USD. Odnosząc się do zarzutu przedawnienia wskazał, że w niniejszej sprawie znajduje zastosowanie Konwencja o przedawnieniu w międzynarodowej sprzedaży towarów sporządzona w Nowym Jorku w dniu 14 czerwca 1974 r., która przewiduje czteroletni termin przedawnienia, a ten nie upłynął. Na rozprawie w dniu 1 października 2015 r. pełnomocnik powoda złożył oświadczenie o częściowym cofnięciu powództwa, co do kwoty 1.500 USD wskazując na błąd w pozwie.

Wyrokiem z dnia 8 października 2015 r. Sąd Okręgowy w Białymstoku oddalił powództwo i zasądził od powoda na rzecz pozwanego kwotę 3.617 złotych tytułem zwrotu kosztów procesu.

Z ustaleń Sądu pierwszej instancji wynikało, że strony łączyła umowa sprzedaży, w ramach której powód, po uprzednim wpłaceniu 5 000 USD zaliczki, sprzedał pozwanemu stop taśmy aluminiowej. W związku z tym w dniu 27 kwietnia 2012 r. wystawiona została faktura nr (...) (...) na kwotę 112.565,60 USD. W dniu 5 października 2012 r. zostało zawarte porozumienie, w którym pozwany uznał swój pozostały z wyżej wymienionej umowy dług w kwocie 106.065,60 USD i zobowiązał się go spłacić w 10 ratach. Strony wskazały również, że wszelkie spory wynikające z porozumienia będzie rozstrzygał sąd w Krakowie według prawa polskiego.

Pozwany wykonał jedynie w części powyższą umowę. W konsekwencji powód złożył do Sądu Okręgowego w Białymstoku w dniu 3 stycznia 2014 r. pozew o zapłatę kwoty 44.565,60 USD (sygn. akt VII GC 96/14). W uzasadnieniu wskazał na zawartą między stronami umowę i porozumienie z dnia 5 października 2012 r. Podał, że na podstawie tegoż ostatniego pozwany zapłacił 63.000 USD, a więc do zapłaty pozostało jeszcze 44.565,60 USD. Na rozprawie w dniu 5 września 2014 r. strony zawarły ugodę kończącą spór. W § 1 ugody zaznaczyły, że rozstrzyga ona spór o zapłatę należności wynikających ze współpracy handlowej stron, w szczególności ze współpracy w roku 2012. Dalej wierzyciel oświadczył, że przysługuje mu do dłużnika roszczenie z tej współpracy na kwotę 44.565,60 USD, które dłużnik uznaje i zobowiązuje się zapłacić je w ratach. Z uwagi na zakończenie sporu ugodą Sąd umorzył postępowanie w sprawie VII GC 96/14. Postanowienie nie zostało zaskarżone.

W tak ustalonym stanie faktycznym sprawy Sąd w pierwszej kolejności zauważył, że spór w niniejszej sprawie mógł być rozstrzygany przed sądem polskim wedle prawa polskiego z uwagi na siedzibę pozwanego w Rzeczypospolitej Polskiej (art. 1103 k.p.c.) i umowę stron, która nie była sprzeczna z żadnymi bezwzględnie obowiązującymi przepisami. Brak zarzutu pozwanego co do właściwości miejscowej pozwalał także przyjąć właściwość sądu w Białymstoku.

Sąd Okręgowy wskazał, że w okolicznościach sprawy rozstrzygnięcia wymagał zgłoszony przez pozwaną zarzut powagi rzeczy ugodzonej. Strona powodowa prezentowała bowiem stanowisko, że uroda rozstrzygała jedynie wycinek sporu, dotyczący wyłącznie dochodzonej tam kwoty, natomiast pozwana spółka uważała, że zawarta uroda definitywnie zamyka spór stron.

Sąd pierwszej instancji odwołał się do treści art. 917 k.c. i wskazał, że istotą ugody jest czynienie sobie wzajemnych ustępstw w zakresie oczekiwanych rezultatów stosunku prawnego w tym celu, aby uchylić niepewność co do roszczeń wynikających z tego stosunku lub zapewnić ich wykonanie albo by uchylić spór istniejący lub mogący powstać. Podkreślił, że rozmiar i rodzaje ustępstw pozostają jedynie w gestii zainteresowanych stron. Wywodził, że uroda zawarta w trakcie toczącego się postępowania ma dwoisty charakter: z jednej strony jest czynnością procesową stron zmierzającą do zakończenia procesu i umorzenia postępowania (art. 223 k.p.c. w zw. art. 355 § 1 k.p.c.), z drugiej zaś jest czynnością prawną, której podstawę materialnoprawną stanowią przepisy art. 917 i 918 k.c. Z

punktu widzenia prawa materialnego jest więc umową, dlatego też skutki materialnoprawne ugody odpowiadają konsekwencjom zawarcia umowy, która kształtuje prawa i obowiązki stron. W razie ponownego wytoczenia powództwa o roszczenie objęte treścią ugody sądowej pozwany może podnieść tzw. zarzut rzeczy ugodzonej, co w przypadku jego uwzględnienia prowadzi do jego oddalenia.

Dokonując oceny treści zawartej między stronami ugody z dnia 5 września 2014 r., Sąd stwierdził, że nie może budzić ona żadnych wątpliwości w zakresie jej rozumienia przez strony. Treść § 1 wskazuje na rozstrzygnięcie sporu wynikającego ze współpracy handlowej stron, w szczególności w 2012 r., a nie jedynie o jakiejś części spornej wierzytelności. Powód w sprawie o sygn. akt VII GC 96/14 również nie określał swego roszczenia jako częściowe, a w uzasadnieniu pozwu podał, że pozwany uiszczył już pozostałe należności z łączącej strony umowy. Sąd doszedł do wniosku, że przedmiot tej sprawy jest identyczny jak w ugodzie (zawiera się w niej). Nie zmienił się zespół okoliczności faktycznych, z których powód wywodzi swoje roszczenia w obu sprawach.

Treść ugody, zdaniem Sądu pierwszej instancji, wyklucza możliwość ponownego dochodzenia zapłaty przez pozwanego należności wynikających z umowy sprzedaży taśmy aluminiowej zawartej w 2012 r., gdyż doszło do uchylenia między stronami sporu co do ściśle określonego roszczenia. Mając na uwadze, że powód w żaden sposób nie uchylił się od skutków prawnych zawartej ugody sądowej oraz fakt wykonania przez pozwanego jej postanowień, Sąd uznał, iż ugoda wiąże strony, a objęty nią stosunek wygasł w wyniku wykonania. Żądanie zasądzenia dodatkowej kwoty musiało zatem zostać oddalone, jako roszczenie o wykonanie nieistniejącego już zobowiązania.

Sąd podkreślił, że ważność zawartej przez strony ugody została zbadana przez sąd orzekający w sprawie o sygn. VII GC 96/14, który nie znalazł podstaw do uznania, że jest ona niedopuszczalna i umorzył toczące się postępowanie.

W konsekwencji, uznając zasadność zarzutu powagi rzeczy ugodzonej Sąd Okręgowy oddalił powództwo. Wskazał, że w tych okolicznościach podniesiony przez pozwanego zarzut przedawnienia nie miał znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy, podzielił jednakże stanowisko powoda, że do przedawnienia nie doszło.

O kosztach procesu Sąd rozstrzygnął zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik procesu wynikającą z art. 98 k.p.c. Wskazał, że na należne pozwanej koszty składały się koszty zastępstwa procesowego w wysokości 3.600 złotych, zgodnie z § 6 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu oraz opłata skarbową od pełnomocnictwa w wysokości 17 złotych.

Apelację od powyższego wyroku wniósł powód zaskarżając go w części, w jakiej Sąd oddalił powództwo co do kwoty 21.500 USD i zarzucając dokonanie przez Sąd błędnego ustalenia stanu faktycznego polegającego na uznaniu, że:

- powód wytoczył powództwo o roszczenie objęte treścią ugody sądowej z dnia 5 września 2014 r.,
- ugoda zawarta w dniu 5 września 2014 r. rozstrzygnęła w całości spór pomiędzy stronami wynikający z transakcji handlowej udokumentowanej fakturą z dnia 27 kwietnia 2012 r. o nr (...), w sytuacji gdy zawarta ugoda dotyczyła jedynie części wierzytelności przysługującej powodowi i nie obejmowała roszczenia powoda dotyczącego kwoty 21.500 USD dochodzonej przez powoda w niniejszym postępowaniu.

Wskazując na powyższe powód wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i zasądzenie na jego rzecz od pozwanego kwoty 21.500 USD oraz o zasądzenie na jego rzecz od pozwanego kosztów postępowania za obie instancje wraz z kosztami zastępstwa procesowego według norm prawem przepisanych. W ramach wniosku ewentualnego powód wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozstrzygnięcia oraz o zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów postępowania za obie instancje wraz z kosztami zastępstwa procesowego według norm prawem przepisanych.

W odpowiedzi na apelację pozwana spółka wniosła o jej oddalenie oraz o zasądzenie od powoda na jej rzecz zwrotu kosztów zastępstwa procesowego za instancję odwoławczą według norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja nie jest zasadna.

Określone w pozwie żądanie strony powodowej zostało zindywidualizowane przytoczonymi w jego uzasadnieniu okolicznościami faktycznymi. Powód wnosząc o zasądzenie określonej pozwem kwoty 23.000 USD, następnie skorygowanej do wysokości 21.500 USD roszczenie swoje wywodził z umowy sprzedaży pozwanej spółce taśmy aluminiowej w 2012 r., objętej fakturą nr (...) (...) i porozumieniem płatniczym z 5 października 2012 r. i nawiązując do ugody zawartej w toku postępowania sądowego w sprawie VII GC 96/14 twierdził, że ugoda ta nie obejmowała całości roszczeń wynikających z w/w faktury, a jedynie ich część w wysokości 44.565,60 USD. Wywodził, że w ugodzie tej nie zrzekł się dalszych roszczeń wynikających z tej faktury.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego konsekwentnie zwraca się uwagę, że związanie sądu granicami żądania obejmuje nie tylko wysokość i rodzaj dochodzonego świadczenia, ale także elementy motywacyjne uzasadniające żądanie oraz, że sąd orzeka o orzeka o roszczeniach, które wynikają z faktów przytaczanych przez powoda, aż do chwili zamknięcia rozprawy w pierwszej instancji (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 3 grudnia 2009 r., II CSK 337/09, LEX nr 686364, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 listopada 2009 r., V CSK 169/09, LEX nr 627248).

Przy tak określonej podstawie faktycznej powództwa Sąd pierwszej instancji prawidłowo rozstrzygnął, że zgłoszone roszczenie nie zasługiwało na uwzględnienie z uwagi na zasadnie podniesiony przez stronę pozwaną zarzut powagi rzeczy ugodzonej. Ustalenia faktyczne tego Sądu zostały poczynione na podstawie wszechstronnego rozważenia materiału sprawy, bez przekroczenia zasady swobodnej oceny dowodów i nie są obarczone błędem w zakresie wskazywanym przez apelującego. Ustalenia te Sąd odwoławczy w całości akceptuje i uznaje za własne, na aprobatę zasługuje również dokonana przez Sąd pierwszej instancji ocena prawna.

Analiza zebranego w sprawie materiału w tym treści ugody zawartej w dniu 5 września 2014 r. przed Sądem Okręgowym w Białymstoku w sprawie o sygn. VII GC 96/14, jak i okoliczności towarzyszących jej zawarciu prowadzi do wniosku, że wbrew wywodom powoda, ugoda ta – w przeświadczeniu obu stron procesu – regulowała całokształt stosunków wynikających ze współpracy handlowej stron w 2012 r. i odnosiła się do całej nieuregulowanej przez pozwaną spółkę należności wynikającej z faktury nr (...) (...) i porozumienia płatniczego z 5 października 2012 r. Wniosek ten znajduje oparcie zarówno w bezspornym fakcie, że powód występując na drogę sądową w sprawie VII GC 96/14 sam wskazał w pozwie, iż domaga się zasądzenia kwoty 44.565, 60 USD stanowiącej resztę nieuregulowanej należności wynikającej z faktury (...) opiewającej na kwotę 107.565,60 USD, podkreślając, że pozwana spółka uregulowała dotychczas kwotę 63.000 USD (uzasadnienie pozwu w sprawie VII GC 96/14 k. 3-4), jak i w treści ugody. W § 1 tej ugody wskazano bowiem, że strony zawierają ją w celu polubownego rozstrzygnięcia sporu o zapłatę należności wynikających ze współpracy handlowej stron, w szczególności ze współpracy w roku 2012. Natomiast w § 2 ust. 1 wierzyciel (powód) oświadczył, że z tytułu współpracy handlowej stron w roku 2012 przysługuje mu w stosunku do dłużnika (pозwanej spółki) roszczenie o zapłatę kwoty 44.565,60 USD, w ust. 2 dłużnik oświadczył, że uznaje swój dług w całości i bez zastrzeżeń w wysokości 44.565 USD (k. 94 i następna akt sprawy VII GC 96/14). Powyższe sformułowania w powiązaniu z twierdzeniami powoda podnoszonymi w toku tamtej sprawy usprawiedliwiły zatem wniosek, że zawierając ugodę także powód był przekonany, że wyczerpuje ona całość jego roszczeń o zapłatę należności za sprzedaną w 2012 r. taśmę aluminiową. Jego prawidłowość potwierdza podnoszona w apelacji okoliczność, że zawierając ugodę powód znajdował się w błędnym przeświadczeniu o tym, że pozwany zapłacił kwotę 21.500 USD jeszcze przed wytoczeniem powództwa w sprawie VII GC 96/14 i dopiero po zawarciu ugody okazało się, że przedstawione przez pozwanego potwierdzenia przelewu (dołączone na k. 23 i 25 w w/w sprawie) były nieprawdziwe, a uwidoczniiona w nich kwota nigdy nie wpłynęła na konto powoda. Nie można zatem mieć wątpliwości, że zgodnym zamiarem obu stron było uregulowanie ugodą w kompleksowy sposób roszczeń powoda wobec pozwanej i ostateczne rozliczenie współpracy z tego okresu i należności z faktury (...). Takie okoliczności czynią prawidłowym wniosek Sądu pierwszej instancji, iż zamiarem stron zawierających ugodę było całościowe rozliczenie współpracy handlowej stron

z roku 2012 r., zobrazowanej w fakturze nr (...) (...). Słusznie zatem Sąd Okręgowy wskazał, że przedmiot tej sprawy zawiera się w sprawie zakończonej ugodą.

Sąd Apelacyjny dostrzega, iż w sprawie niniejszej strona powodowa na rozprawie przed Sądem pierwszej instancji podniosła odnośnie w/w kwoty 63.000 USD, iż dwie raty faktycznie do niej nie dotarły (k. 87), co rozwinęła w uzasadnieniu apelacji wskazując, że po dokonaniu weryfikacji ksiąg rachunkowych i salda należności ustaliła, że należności w kwotach 10.500 USD i 12.500 USD nigdy nie zostały zaksięgowane na jej rachunku bankowym oraz wskazała, że przedstawione jej przez pozwaną potwierdzenia przelewów z dnia 21 maja 2013 r. i 21 sierpnia 2013 r. okazały się nieprawdziwe. Wskazywała, że skutkowało to zawarciem ugody w błędnym przeświadczeniu o uiszczeniu kwoty 21.500 USD jeszcze przed wytoczeniem pierwszego powództwa. Takie twierdzenia powoda mogą wprawdzie świadczyć o tym, że ugoda w sprawie o sygn. VII GC 96/14 została zawarta pod wpływem błędu, jednakże z uwagi na zindywidualizowane przytoczonymi w uzasadnieniu pozwu okolicznościami faktycznymi żądanie nie zachodziła potrzeba bliższej analizy tej kwestii.

Należy wskazać, że ugoda sądowa jest nie tylko czynnością procesową, dokonywaną w formie przewidzianej prawem procesowym, z którą wiąże się zamierzony przez strony skutek w postaci wyłączenia dalszego postępowania sądowego co do istoty sporu i umorzenia postępowania. Zawarte w treści ugody porozumienie co do istniejącego między stronami stosunku prawnego ma charakter zgodnego oświadczenia woli, a więc czynność prawnej zmierzającej do wywołania skutków w dziedzinie prawa materialnego. W tym zakresie zawarte przed sądem porozumienie jest ugodą w rozumieniu art. 917 k.c. W przepisie art. 918 § 1 k.c. przewidziano szczególne przesłanki uchylenia się od skutków prawnych ugody zawartej pod wpływem błędu. Do uchylenia się od skutków ugody na podstawie art. 918 k.c. znajduje zastosowanie art. 88 § 1 i 2 k.c. Oznacza to konieczność złożenia oświadczenia na piśmie i w ciągu roku od wykrycia błędu dotyczącego stanu faktycznego, a więc od uzyskania wiedzy, że prawdziwy stan rzeczy jest inny od uznanego w ugodzie - zgodnie przez obie strony - za niewątpliwy. Trzeba przy tym podkreślić, że możliwość skorzystania z uprawnienia do uchylenia się od skutków prawnych wadliwego oświadczenia zależy wyłącznie od decyzji składającego to oświadczenie.

W sprawie niniejszej strona powoda nie twierdziła, że uchyliła się od skutków zawartej ugody, jak również nie przedłożyła stosownego oświadczenia na piśmie. Jedynie ogólnikowo i to dopiero w uzasadnieniu apelacji wskazała na zawarcie ugody pod wpływem błędnego przeświadczenia o faktycznym uiszczeniu konkretnych kwot, przy czym w zarzutach apelacyjnych ograniczyła się do zarzutu błędnego ustalenia stanu faktycznego przez uznanie, że dochodzona w tej sprawie kwota była objęta ugodą zawartą w toku sprawy VII GC 96/14 i że ugoda rozstrzygała w całości spór stron wynikający z transakcji handlowej udokumentowanej fakturą z 27 kwietnia 2012 r. nr (...).

Trzeba zaznaczyć, że ugoda sądowa zawarta przed sądem wiąże strony dopóki nie zostanie prawnie podważona. W przypadku ponownego wytoczenia powództwa ze stosunku prawnego będącego przedmiotem ugody, podniesienie przez pozwanego zarzutu powagi rzeczy ugodzonej (*rei transactae*) prowadzi do oddalenia powództwa. Taka sytuacja wystąpiła w przedmiotowej sprawie, co w konsekwencji czyni zaskarżony wyrok prawidłowym.

Mając powyższe motywy na względzie Sąd Apelacyjny apelację oddalił orzekając jak w sentencji na podstawie art. 385 k.p.c.

O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono na mocy art. 98 § 1 i 3 i 99 k.p.c. Powód jako strona przegrywająca winien zwrócić pozwanej poniesione przez nią koszty postępowania apelacyjnego, tj. koszt wynagrodzenia pełnomocnika ustalony na § 6 pkt 6 w zw. z § 12 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (t.j. Dz.U.2013 poz. 490), które w tej sprawie należy stosować z uwagi na treść § 21 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. 2015 r., poz. 1804).

(...)